

Katarzyna Żelichowska

Szkoły Promujące Zdrowie w województwie mazowieckim

Początek drogi w tworzeniu Sieci Szkół Promujących Zdrowie na Mazowszu miał miejsce 15 października 2001 roku podczas spotkania w Mazowieckim Centrum Zdrowia Publicznego w Warszawie z udziałem Krajowego Koordynatora Sieci Szkół Promujących Zdrowie Marią Sokołowską oraz dyrektorem Mazowieckiego Centrum Zdrowia Publicznego w Warszawie Janiną Fetlińską. Poświęcone ono było reaktywowaniu Sieci Szkół Promujących Zdrowie w województwie mazowieckim. Wskazano wówczas na konieczność powołania Wojewódzkiego Zespołu Wspierającego Sieć Szkół Promujących Zdrowie. Przez kolejne lata zespół podejmował działania prowadzące do rozwoju idei Szkół Promujących Zdrowie i wreszcie na mocy porozumienia z 28 lutego 2004 roku utworzono Wojewódzki Zespół Wspierający Szkoły Promujące Zdrowie. W jego skład weszły instytucje, które uznały potrzebę tworzenia Sieci Szkół Promujących Zdrowie i zadeklarowały czynny udział w tym projekcie. Porozumienie zostało zawarte na czas nieokreślony. Zasady pracy zespołu określa regulamin opracowany i zaakceptowany przez wszystkich jego członków. Porozumienie, o którym mowa, zawiera również szczegółowe deklaracje wsparcia ze strony poszczególnych instytucji. Do zadań Wojewódzkiego Zespołu Wspierającego Szkoły Promujące Zdrowie należy:

- opracowanie założeń i strategii projektu Szkoła Promująca Zdrowie na poziomie wojewódzkim,
- organizacja kształcenia szkolnych koordynatorów oraz innych członków społeczności szkolnej w zakresie koncepcji Szkoły Promującej Zdrowie,
- współpraca ze szkołami dotycząca planowania i ewaluacji projektu Szkoła Promująca Zdrowie,
- pozyskiwanie i dystrybucja materiałów dla szkół,

- popularyzacja koncepcji Szkoły Promującej Zdrowie,
- współpraca z Krajowym Zespołem ds. Projektu Szkoły Promującej Zdrowie oraz instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz szeroko rozumianej promocji zdrowia.

W ramach tego samego porozumienia Kuratorium Oświaty w Warszawie zobowiązane zostało do: koordynowania pracy Wojewódzkiego Zespołu Wspierającego Mazowiecką Sieć Szkół Promujących Zdrowie (we współpracy z Krajowym Koordynatorem Sieci Szkół Promujących Zdrowie), upowszechniania koncepcji Szkoły Promującej Zdrowie na naradach z dyrektorami szkół i placówek, wspierania Szkolnych Zespołów ds. Promocji Zdrowia i Edukacji Zdrowotnej, udziału w działaniach dotyczących tworzenia Szkoły Promującej Zdrowie. Do zadań kuratorium należy także rekrutacja szkół do Wojewódzkiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie oraz powołanie i organizacja pracy kapituły przyznającej Certyfikat Szkoły Promującej Zdrowie.

W związku z powyższym funkcję wojewódzkiego koordynatora powierzono przedstawicielowi Kuratorium Oświaty w Warszawie, który kieruje pracą zespołu.

Ostatnie zmiany struktury organizacyjnej Wojewódzkiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie spowodowały poszerzenie składu zespołu. Zarządzeniem nr 123 Mazowieckiego Kuratora Oświaty z dnia 29 listopada 2010 roku powołano rejonowych koordynatorów Mazowieckiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie, którzy są jednocześnie członkami zespołu.

Podpisanie porozumienia w 2004 roku dało formalny początek procesowi tworzenia Sieci

Szkół Promujących zdrowie w województwie. Do Kuratorium Oświaty w Warszawie zaczęły wpływać wnioski kandydatów. W związku z powyższym zorganizowano cykle szkoleń dla szkolnych koordynatorów. Zadaniem tym zajęło się wówczas Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie. Dzisiaj rolę tę pełni Ośrodek Rozwoju Edukacji, który jest jednocześnie siedzibą Zespołu ds. Promocji Zdrowia.

W roku 2006 do Sieci Szkół Promujących Zdrowie przyjęto pierwszych kandydatów. Sieć obejmowała wówczas 38 szkół w województwie mazowieckim. Po ponad dwóch latach, 8 grudnia 2008 roku w Kuratorium Oświaty w Warszawie odbyło się pierwsze posiedzenie kapituły przyznającej Certyfikat Szkoły Promującej Zdrowie, której przewodniczył Karol Semik, Mazowiecki Kurator Oświaty. Wówczas certyfikaty przyznano pięciu szkołom w województwie mazowieckim. Jednocześnie dokonano aktualizacji danych.

Dzisiaj Mazowiecka Sieć Szkół Promujących Zdrowie liczy 51 szkół, w tym 23 z nich mogą pochwalić się Certyfikatem Szkoły Promującej Zdrowie.

Istnieje ponadto sieć kandydacka, w której znajdują się 84 szkoły. Sukcesywnie napływające wnioski wskazują na duże zainteresowanie tym projektem. Dużym osiągnięciem Wojewódzkiego Zespołu Wspierającego Sieć Szkół Promujących Zdrowie było zorganizowanie I Wojewódzkiej Konferencji Sieci Szkół Promujących Zdrowie, która przy współpracy Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego odbyła się w 2009 roku.

Ważnym wydarzeniem dla tych szkół było także porozumienie o współpracy między ministrami: edukacji narodowej, zdrowia oraz sportu i turystyki w sprawie promocji zdrowia i profi-

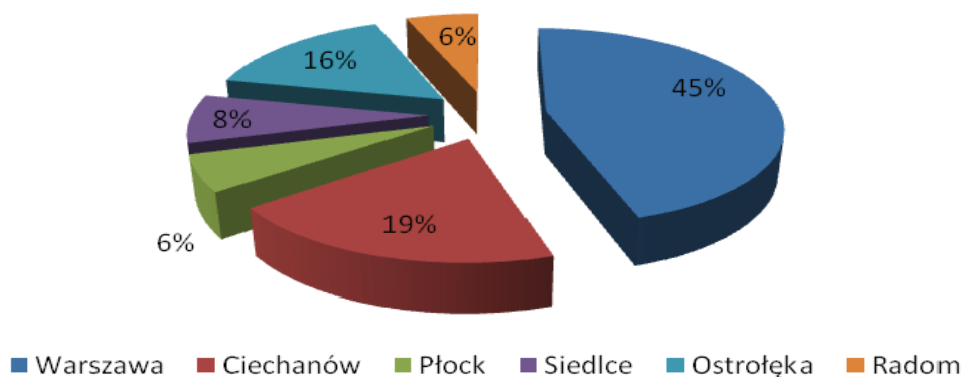
laktyki problemów dzieci i młodzieży, podpisane 23 listopada 2009 roku na konferencji w Ministerstwie Edukacji Narodowej.

Konsekwencją tego porozumienia są zmiany w procedurach na szczeblu krajowym i wojewódzkim. W październiku 2010 roku Kuratorium Oświaty w Warszawie włączyło się również w organizację wizyty studyjnej w Polsce, której głównym inicjatorem i organizatorem tej wizyty w Polsce był Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie. W wyniku współpracy z Siecią Szkół dla Zdrowia w Europie (*Schools for Health in Europe*) uczestnikami wizyty byli przedstawiciele Europy Wschodniej i Azji, którzy będą tworzyć i koordynować w swoich krajach Sieć Szkół Promujących Zdrowie.

W związku z powyższym wybrano z mazowieckiej sieci szkoły chętne do podzielenia się swoimi doświadczeniami dotyczącymi tworzenia tego typu szkół. Były to: Szkoła Podstawowa nr 139 im. Ludwika Wawrzyńskiej w Warszawie przy ul. Syreny 5/7 oraz Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 68 przy ul. Or-Ota 5 w Warszawie. Uczestnicy wizyty studyjnej mieli okazję odwiedzić polskie szkoły, wzbogacić własne doświadczenia, przyglądając się metodom pracy oraz osiągnięciom poszczególnych placówek. Zapoznali się także z działaniami Mazowieckiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie. Osiągnięcia polskich szkół zostały entuzjastycznie odebrane zwłaszcza przez gruzińskich uczestników konferencji, którzy nawiązali z nami współpracę.

Ponadto w listopadzie 2011 roku zorganizowana została II Wojewódzka Konferencja Sieci Szkół Promujących Zdrowie. Tym razem jej współorganizatorem była Szkoła Podstawowa nr 103 im. Bohaterów Warszawy 1939-1945 w Warszawie.

Mazowiecka Sieć Szkół Promujących Zdrowie w Delegaturach

Warto podkreślić, że od 2006 roku aktywność szkół znajdujących się w mazowieckiej sieci lub starających się o przystąpienie do niej zdecydowanie odróżnia je od pozostałych szkół w województwie mazowieckim. Od dawna podejmują one różnorodne działania dotyczące promocji zdrowia, która stanowi nieodłączny element programów nauczania i wychowania. Zespoły opracowują szkolne programy, a w różne obszary edukacyjne włączają zagadnienia prozdrowotne dotyczące np. żywności i zasad żywienia, bezpieczeństwa i udzielania pierwszej pomocy, higieny osobistej i otoczenia, sportu jako recepty na zdrowie, zasad i reguł w relacjach z innymi, profilaktyki uzależnień. Biorą także udział w wielu programach, projektach i kampaniach promujących zdrowy styl życia. Organizują imprezy artystyczne, sportowe, festyny zdrowia, podczas których ma miejsce wiele zabaw i konkursów, rozgrywek sportowych, pokazów. Uczestniczą w nich uczniowie, nauczyciele, rodzice oraz przedstawiciele społeczności lokalnych. Szkolni koordynatorzy to nauczyciele o bardzo różnych specjalizacjach. Najczęściej są to nauczyciele nauczania zintegrowanego, biologii, wychowania fizycznego. Pojawiają się również matematycy, chemicy, poloniści, angliści, pedagodzy szkolni, logopedzi, nauczyciele religii. Szkoły Promujące Zdrowie korzystają również z różnych programów zewnętrznych dotyczących promocji zdrowia. Są to programy wojewódzkie, ogólnopolskie, a nawet europejskie, na przykład w ramach Comeniusa. Współpracują z Turcją, Bułgarią i Włochami. W ramach takich projektów uczniowie uczestniczą w wyjazdach zagranicznych i wymieniają doświadczenia.

Ponadto członkowie szkolnych zespołów promocji zdrowia nawiązują współpracę ze specjalistami, między innymi ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Agencji Rynku Rolnego, Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie, Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie oraz innych instytucji zajmujących się problematyką prozdrowotną. Szko-

ły znajdujące się w sieci chętnie dzielą się także swoimi doświadczeniami. Organizują spotkania, uczestniczą w konferencjach, od dwóch lat zamieszczają także publikacje na temat swoich doświadczeń w „Oświacie Mazowieckiej”¹.

Wszystkie te działania sprzyjają tworzeniu systemowej pracy szkół i dążeniu do realizacji idei szkoły promującej zdrowie, która angażuje całą społeczność, tworzy dobry klimat, relacje i angażuje wszystkich jej członków. Kształtuje także w uczniach kompetencje i rozwija umiejętności psychospołeczne, pozwalające podejmować odpowiedzialne działania oraz dokonywać zdrowych wyborów. Wdraża zasady respektowania praw i brania odpowiedzialności za swoje decyzje. Współdziała z wybranymi ważnymi partnerami w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych, projektowaniu i realizacji wspólnych działań.

Należy podkreślić również ścisłą współpracę szkół z członkami Wojewódzkiego Zespołu Wspierającego Wojewódzką Sieć Szkół Promujących Zdrowie, którzy wielokrotnie uczestniczyli w publicznych prezentacjach, konferencjach i innych spotkaniach organizowanych przez szkoły i samorządy lokalne, oraz instytucjami zainteresowanymi promocją zdrowia w szkole.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia Szkół Promujących Zdrowie oraz Deklarację I Europejskiej Konferencji Szkół Promujących Zdrowie, która mówi, że *każde dziecko ma prawo i powinno mieć możliwość uczyć się w szkole promującej zdrowie*, zachęcam do podejmowania działań prozdrowotnych w ramach projektu Szkoła Promująca Zdrowie. Pozwoli to na realizację tej wciąż aktualnej deklaracji. Wszelkie informacje dotyczące wojewódzkiej sieci zamieszczone są na stronie www.kuratorium.waw.pl w zakładce promocja zdrowia, a informacje dotyczące dobrych praktyk każda z tych szkół zamieszcza na swoich stronach internetowych.

Autorka jest koordynatorem wojewódzkim Sieci Szkół Promujących Zdrowie na Mazowszu

¹ Biuletyn Informacyjny Kuratorium Oświaty w Warszawie.

Certyfikaty Wojewódzkiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie

Lp.	Nazwa /adres szkoły	WWW
1.	Gimnazjum nr 2 im. Bohaterów Powstania Warszawskiego al. Tysiąclecia 5, 05-820 Piastów	http://gimnazjum2piastow.com.pl
2.	Szkoła Podstawowa nr 139 im. Ludwiki Wawrzyńskiej ul. Syreny 5/7 01-132 Warszawa	http://sp139warszawa.edupage.org
3.	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 7 im. Jana Pawła II ul. Czarnieckiego 40, 06-400 Ciechanów	http://www.sp7.pq.pl
4.	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Orła Białego ul. Powstańców Wielkopolskich 1, 06-413 Ciechanów	http://www.sp3ciechanow.website.pl
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 18 im. Komisji Edukacji Narodowej ul. Ofiar Firleja 14, 26-600 Radom	http://szkolapodstawowa18radom.republika.pl
6.	Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy AK Cichociemnych, Brzozów Stary 67, 96-521 Brzozów	http://www.spbrzozow.szkolnastrona.pl
7.	Zespół Szkół w Łęgu Probostwie, 09-209 Łęg Probostwo	http://www.zsleg.pl
8.	Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Karniewie, ul. Szkolna 9 B, 06-425 Karniewo	http://www.pgkarniewo.pl
9.	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 68 im. Artura Oppmana ul. Or-Ota 5, 01-505 Warszawa	http://oppman.edu.pl
10.	Szkoła Podstawowa nr 7 w Siedlcach im. Czesława Kamińskiego ul. Starowiejska 23, 08-110 Siedlce	http://sp7siedlce.neostrada.pl
11.	Publiczne Gimnazjum im. ks. bp. Jana Chrapka w Wierzbicy ul. Wiatraczna 8, 26-680 Wierzbica	http://pgwierzbica.republika.pl
12.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Armii Krajowej w Gostyninie ul. Ozdowskiego 2, 09-500 Gostynin	http://www.sp1gostynin.edu.pl
13.	Szkoła Podstawowa nr 3 im. Stanisława Wyspiańskiego w Płońsku ul. Płocka 60, 09-100 Płońsk	http://www.sp3plonsk.pl
14.	Publiczne Gimnazjum im. Papieża Jana Pawła II w Chorzelach ul. Szkolna 4 b, 06-330 Chorzele	http://www.pgchorzele.pl/
15.	Zespół Szkół Publicznych w Jelonkach, Jelonki 16, 07-302 Ostrów Mazowiecka	http://donrafasz.republika.pl
16.	Szkoła Podstawowa nr 273 im. dr. A. Landy w Warszawie ul. Balcerzaka 1	www.sp273.edu.pl
17.	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 82 im. Franka Zubrzyckiego ul. Górczewska 201, 01-459 Warszawa	www.sp82.edupage.org
18.	Gimnazjum nr 1 im. Zbigniewa Gęsickiego „Juno” w Piastowie ul. Pułaskiego 6/8, 05-820 Piastów	www.g1piastow.neostrada.pl
19.	Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Serocku ul. Pułtуска 68, 05-140 Serock	http://www.sp.serock.pl
20.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Błędostowie Błędostowo 23, 06-120 Winnica	http://pspbledostowo.gminawinnica.pl
21.	Szkoła Podstawowa nr 103 im. Bohaterów Warszawy 1939-1945 ul. Jeziorna 5/9, 02-911 Warszawa	http://www.sp103.sadyba.waw.pl
22.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Heleny Mniszek w Sabniach ul. Słoneczna 1, 08-391 Sabnie	http://zssabnie.pl
23.	Publiczne Gimnazjum im. Heleny Mniszek w Sabniach ul. Słoneczna 1, 08-391 Sabnie	http://zssabnie.pl